

mártírjait mintául állítani). S végképp kevesen voltak, akik arra kerestek választ: az ezredforduló gyerekeinek mit üzen Petőfi, március példája.

Az ünnepi emlékezés zavarát mutatja talán az is, hogy a könyvkiadás sem látott üzletet az ünneplés megsegítésében. Mindössze két műsorfüzet van a piacon! (Nem számítva az év ünnepeit felsoroló új kiadású albumokat, Magyar Beck-Granasztói *Ünnepsoroló*ját, és a Gyárfás-Kincses Edit *Kalendáriumát*.)

Rónaszegi Éva a könnyebbik megoldást választotta. A Junior Kiadó Háziszínpad sorozatában kiadott Március idusa című füzet valójában antológia – műsorszerkesztési, ünneprendezési ötletek nélkül. Jellegzetes, hogy a hagyományos, klasszikus – közismert – kortárs-dokumentumok mellett a kiegyezés utáni világ, a múlt századvég tanírodalmából válogatott szemelvényeket (Jókai Mór, Gaál Mózes, Pósa Lajos stb.). Prózai szemelvények, novellák, versek, a közismert – tankönyvben is szereplő – dalok. Egyetlen színpadot, színi feldolgozást igénylő mű: Kozma Imrének Petőfi szülei című „színdarabja”. Az is olyan „irodalmi darab”, ami a gyermekszínház mai felfogása szerint igen nehézkesen rendezhető, amolyan „betanítani való”.

Mintha a gyermekszínház fesztiválok évek óta nem tettek volna a legjobbak kísérletet az improvizatív forradalmi játék műfajának megteremtésére! Mintha a szerkesztő minderről semmit sem hallott volna!

Bezzeg hallottak Szücs Anna és Szücsné Pintér Rozália, a veszprémi drámapedagógiai végvár „honleányai”! Méltó ünnepet! – adták a műsorfüzet címül. S a „VEGYED-E FÜZETEK” harmadik darabja a játszó gyerekek aktivizálását korparancsnak tekinti, márciushoz méltó üzenetnek. Ezért aztán a játszóház metodikájához nyúlnak a szerzők. Vetélkedő-forgatókönyvet, helytörténeti emlékidézést, voltaképpen valamennyi tantárgy sajátosságaiból kiemelt tevékenységet idéznek egészen a kokárda-varrásig, sőt tortakészítésig. értelemszerűen a versanyag is frissebb, a kortárs-utókor viszonyát idézik (Szécsi Margit, Kovács István, Fodor András, Buda Ferenc versei szerepelnek), itt sajnos a gyerek-recepció bonyolult problematikájára már nem figyelnek annyira – nehéz a két szempontot egyesíteni. (Gyerek és '48? Talán Kányádi Sándor verses epikája, népballadává-népmesévé emlékező munkássága lehetne példamutató.) Az alsó tagozatosok aztán tobzódhatnak a játszóházi kézművesség örömeiben: lovacska-papírhajtogatás, kardbojt-készítés, csáko- és pártakészítés, tarisznyavarrás – még öltöztető baba is (csak lenne szebb) kínálkozik vidám ünnepi foglalatosságnak. Csak éppen a dráma, a dramatikus játék hiányzik! Pedig a játszóházi felfogásnak is ez adnak igazán méltó, emlékeztető keretet.

Összefoglalva: van egy egyáltalán nem jó és egy majdnem jó műsorfüzet. Nem nagy termés.

A feladat tehát változatlan: – Berek Kati emlékeztető filmjével szólva – „keressük Petőfit”. Az ezredforduló gyerekeihez szólót.

trencsényi

Rónaszegi Éva (szerk.): Március idusa. Háziszínpad. Versek, dalok, jelenetek. Junior. Budapest, é.n. 77 pp.

Szücs Anna-Szücsné Pintér Rozália: Méltó ünnepet! 1848. március 15. Vegyede?-füzetek 3., Veszprém, é.n. 36 pp.

...Tallózó

Lapról lapra

Kaposi László

Egyre több a drámatanárok érdeklődésére számot tartó kiadvány. Elöttem egy könyv, továbbá két folyóirat néhány száma. A drámajáték, drámapedagógia, gyermekszínház, dramatikus nevelés, komplex művészeti nevelés, művészetpedagógiai játékok témakörök egyike-másika visszaköszön ezekben a kiadványokban – a drámapedagógusok érdeklődésére számot tartó szakanyagokról van szó.

1. Lélek, játék, nevelés

Egyre több a drámatanárok rendelkezésére álló szakirodalom. *Kultsár Szabolcsné* jóvoltából most egy szöveggyűjteménnyel több. *Lélek, játék, nevelés* – mondja a főcím, széles-magas hullámokat verve, nagy távolságról körüljárva a tartalmat, majd az alcím konkretizál, egyben tájékoztat arról, hogy példának okáért mégsem lélektani munkáról van itt szó, hanem egy válogatásról *a dramatikus nevelés tárgyköréből*.

A kötet szerkesztője következetes: a főcímbe felsorolt mindhárom területről válogat, jobbat, rosszabbat vegyesen. Olyan rangos szerzők művei mellett, mint például *Buda Béla, Bagdy Emőke, Erika Landau, Mérei Ferenc*, más területről *Gavin Bolton, Jonothan Neelands, Gabnai Katalin, Szauder Erik* stb. megtalálhatók

olyan írások is, amelyek ha kimaradhattak volna a válogatásból, az bizony nem lenne kevesebb (sőt!). Érdekes, hogy a válogatás gondjai nem a lélektani munkáknál jelentkeztek (ezek száma és oldalszáma kb. a kötet negyven százalékát teszi ki), hanem a drámapedagógiai írásoknál. Úgy tűnik, éppen ezen a területen nem biztos a válogatás szerkesztőjének keze és értékítélete.

Néhány példa erre: a drámapedagógia rendszerezésére, illetve az angol drámapedagógia ismertetésére vonatkozó írások már megjelenésük idején is túlhaladtak voltak, avagy az idevágó részek az utánközlés időpontjára már „elveszítették aktualitásukat”. A gyermekszínházi produktumok létrehozására vonatkozó anyagok beválogatását a tematikai szempontok teszik megkérdőjelezhetővé.

És még egy kis gond: szerepel a kötetben egy bizonyos *Kaposi László* munkája is. Stílusjegyek alapos szemrevételezése után biztos a dolog, tévedés kizárva, itt rólam van szó. Bizonytalanságom és bizonyosság-szerzési próbálkozásom oka: senki meg nem kérdezte, hogy engedélyezem-e egy másutt megjelent (egyéb-ként alkalmi) írásom újbóli megjelentetését. Azt sem, hogy van-e újabb, jobb írásom, ezt a régi munkát időszerűnek tartom-e stb. Én viszont megkérdeztem néhány, a *Kultsár Szabolcsné* által szerkesztett kötetben munkáival szereplő kollégámat. Nos, ők sem tudtak arról a megtiszteltetésről, hogy a szerzői kiadásban megjelent(?) műben szerepelni fognak. Bevallom, az anyagiak ez esetben – személyesen – nem érdekelnek, még akkor sem, ha a szerkesztő nyilván eladja mások tulajdonát: a szerzői jogok lábball tiprása viszont annál inkább (ez ügyben, vagyis a „drámapedagógia és jogvédelem” kérdéskörben lásd még lapunk 3. oldalát, *Előd Nóra* cikkét). Egyébként az anyagiak felvetése is jogos lenne, elsősorban a kiadók részéről: például *Gavin Bolton* magyarul is megjelent A tanítási dráma elmélete című, 112 számozott oldalt tartalmazó könyvéből 35(!) oldalt vesz át („rapszodikus” válogatásban) a szöveggyűjtemény szerkesztője.¹

A nyomdai kivitelről: a kötet gépelése rengeteg hibát tesz hozzá a másutt már nyomtatásban megjelent anyagokban amúgy is meglévő több-kevesebb elütéshez, a tipográfia pedig kifejezetten primitív (széthúzott, elválasztás nélküli sorok sokasága, nyomdai helyett írógépes idézőjelek, kezdetleges címszerkezet, a tartalomjegyzék téves oldalszámozása stb.).

Nemes szándékokat *feltételezek* a szerkesztőről: bár van a piacon drámapedagógiai szöveggyűjtemény, szeretett volna egy saját ízlés szerint is letenni, pontosan hallgatói kezébe adni. Ami viszont nem feltételezés, biztosan tudható: mindezt nem így kell tenni. A fentiek miatt tisztelettel javaslom a drámapedagógusok széles közösségének, hogy ne vásárolják ezt a könyvet! Legyenek ennyire szolidárisak az időnként publikáló kollégáikkal!

Lélek, játék, nevelés – szöveggyűjtemény a dramatikus nevelés tárgyköréből.
Szerkesztette: *Kultsár Szabolcsné. Hajdúböszörmény, 1995. Szerzői kiadás*

2. Játékos 1997/3-4. szám

A profilját és helyét kereső folyóirat az első számok múltidézése után egyre többször fordul a drámapedagógia, illetve a gyermekszínházi felé. A nézővé nevelés és az utánpótlás szempontjából is fontosak lehetünk, s talán azért is, mert ezen a területen legalább történik valami (szemben a színházi, és sajnos, általában vett kulturális jelentőségüket is veszítő felnőtt fesztiválokkal...). Esemény hiányában egy „zártkörű” diákrendezvénynek (mint a Globe Fesztivál) a 90 számozott oldalból álló kiadvány inkriminált száma közel 50(!) oldalt szentel. Kérdéses: azért, mert ennyire fontosnak tartják, vagy jobb híján írnak erről a rendezvényről – mértéktelenül.

Debreczeni Tibornak a Gyermekszínházi és drámapedagógia című írásával indítja a számot a főszerkesztő, *Kiss László*. Örökös tiszteletbeli elnökünk tanulmánya „az élre való”, erős felütést ad a lapnak – kár, hogy ami utána következik, az megteremti a „színpadonbeli egyensúlyt”. *Kádár Edit* – az olvasói levelek színvonalán – azt a vitát próbálja felmelegíteni, amin már jó néhány éve túljutott a szakma: ennek tárgya a gyermekszínházi és a drámapedagógia mesterkélt szembeállítás volt.

Aki nem olvasta lapunkban *Gabnai Katalinnak* a tavalyi tatabányai országos fesztiválról írt – rövid, remek stílusú – cikkét², az a Játékosban is megtalálja.

Sándor L. István profi színházi kritikus és ráadásul tanár ember: felfutó rendszerű országos gyermekszínházi rendezvénysorozatunk talán leghűségesebb nézője évek óta. A színház felé címmel közölt írása sokkal több, mint a megszokott – néhány személyes ítélettel megspékelt – beszámoló: figyel a tendenciák-

¹ A magyar fordítás kiadója a Longman Group UK. Limited engedélyével a Marczibányi Téri Művelődési Központ.

² Megjelent a DPM 1997-es különszámában. Mi a Kritikai Lapoktól vettük át...

ra, az irányzatokra, keresi-kutatja a mögötteseket is.

Tóth Zsuzsanna röviden beszámol Társaságunk tavaly augusztusi tantervbörzójéről (itt még lapunkról is említés esik, köszönjük).

A folytatásban Emberi játszmák és színészi játékok címmel részlet olvasható *Nagy Andrea* Drámapedagógia a mozgókép- és médiaismeret oktatásban című szakdolgozatából. Talán csak a részlet kiválasztásán múlott: a drámapedagógiának legfeljebb nyomelemei lelhetők fel az írásban.

Innen a „Globe” uralja a lapot...

A végén ismét szélesebb olvasói rétegek szólíttatnak meg: az amatőrök várhatóan a csoportvezető képzésről, míg a hivatásos „állapothoz” közelebb élők a *Kantor*-anyagot olvassák majd nagyobb figyelemmel.

A Magyar Színjátékos Szövetség és a Szabad Színjátszásért Egyesület lapja.

Főszerkesztő: Kiss László

3. Kútbanézők II.

Az alcímében művészetpedagógiai játékokat, foglalkozásleírásokat, tanulmányokat ígérő periodika a kiadónak, vagyis a művészetpedagógiai egyesület munkacsoportjának a NAT-hoz készült komplex tantervét ismertető, saját bevallás szerint „rapszódikus” írással indul. A tanterv iránt érdeklődők (gondolom) több formában is hozzájuthatnak a teljes anyaghoz – nem derült ki számomra, hogy mi tette szükségessé a kivonatos közlést.

„Újabb kreatív játékok” fejezetcím alatt *Trencsényi László* és *Debreczeni Tibor* (D. T. szerkesztőként jegyzi a lapot) írásai következnek – egyébként az említett neves szerzők munkái teszik ki a lap terjedelmének több mint 30%-át. A szerkesztő elnézően bánt az utóbbi idők termésével, pedig a nagyobb szigor, az alaposabb átrostálás az egyes munkáknak és a lapnak is javára vált volna. *Trencsényi* írásába a „tanártovábbképzési tréning” elnevezésű szerepjáték tömör, pontos ismertetője mellé bekerülhetett a nemzeti alaptanterv rövidítésével a „voNAT, NATasa, BáNAT” stb. szintjén játszadó, pontosabban „operáló” tanfolyamzáró szertartás ismertetése. *Debreczeni* az újabb játékokat ígérő fejezetben huszonegy művészetpedagógiai játékot ismertet: olyanokat, amelyek több művészeti hatáselemet kapcsolnak össze (ezeket komplexnek nevezi a szerző-szerkesztő). A huszonegy egy része sajnos tizenkettő egy tucat. Remélem, hogy kevés olyan olvasója van a lapnak, akinek például a „Némajáték hangzó kísérettel” vagy „A személyhez szabott ikebana” játék leírása újat jelent (akinek ilyesmire még szüksége van, az jobban teszi, ha nem komplexekkel foglalkozik, hanem előbb megtanulja legalább egy művészeti ág formanyelvét és játékait). És vannak gyöngyszemek is a huszonegyben, mint pl. az „Übű az iskolában” vagy „A fellázadt tárgyak” stb. (a játékotlemek elbűvölik az olvasót, akinek eszébe sem jut megkérdezni, hogy tessék mondani, hol van itt a komplexitás...).

Epikus alkotások dramatikus eszközökkel történő feldolgozására ad mintát a „Foglalkozásleírások” című fejezetben *Debreczeni*, illetve *Bodoglári Ilona* munkája. A lap pillére ez a két munka: remélhetőleg „nívójelző” a jövőre tekintve is.

A szerkesztő gondol az olvasók pihentetésére is: valószínűleg ilyen szándékkal kerülhetett be pl. *Szentirmai László* két bábos „szakmai szösszenete”. Szükség is van ezekre *Wéber Péter* rendkívül „komoly” írása előtt és után...

Kútbanézők II. 1997 márciusa

Az Academia Ludi et Artis periodikája. Szerkesztő: Debreczeni Tibor

Ami megmarad...

„Játék, próba, előadás...” – színházi hétféje a Marczibányi téren

Tóth Zsuzsanna

Két hét távlatából visszatekintve erre a hétféjére, érdemes végigböngészni, mi az ami megmaradt belőle.

Gyönyörű idő volt például, ahogy *Koltay Tamás* megállapította, nem is teljesen normális, aki ahelyett, hogy a szép időt kihasználva sétálna a szabadban, itt bent ül...

Izgalmas és zsúfolt volt a kínálat. Mit is kínáltak? Találkozókat, bemutatókat, beszélgetéseket, fejtágítást és örömet, konkrét segítséget és távoli reménysugarakat.

Volt, amire nagyon készültem. Valahogy mindig kimaradt eddig a Győri Padlásszínház „De mi lett a nővel?” című előadása (férfimese, *Kiss Csaba* rendezése). Meghitt, és igen erős hatású színházi pillanatok ma-